



EU TECHNICAL ASSISTANCE  
TO CIVIL SOCIETY ORGANISATIONS  
IN THE WESTERN BALKANS AND TURKEY



# 5 Temmuz , Pazartesi: İnsan Hakları ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

Türkiye'deki STÖ'ler için İnsan Hakları Temelli Yaklaşımın ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ana Akımlaştırılması Eğitim Programı





# Katılımcıların beklentileri



EU TACSO 3 project is funded by the European Union





EU TECHNICAL ASSISTANCE  
TO CIVIL SOCIETY ORGANISATIONS  
IN THE WESTERN BALKANS AND TURKEY

- 1) «Ana Akımlaştırma»  
Nedir?
- 2) "İnsan Hakları nedir?"

Go to [www.menti.com](http://www.menti.com) and use the code 1477 8293



EU TACSO 3 project is funded by the European Union



İnsan hakları tüm insanların doğasında vardır.

Onlar bizim için, kim olduğumuz ve ne olduğumuz için gereklidir; onlar bizim insanlığımız ve insanlık onurumuz için esastır.

İnsan hakları olmadan tam potansiyelimizi elde edemeyiz.

Evrensel olarak kabul edilebilir bir tanım yok:

**İnsan hakları, insan onuru için gerekli olan tüm insanların doğasında bulunan hak ve özgürlüklerdir.**





- İngiltere'de 1689 devriminden sonra geliştirilen **Yurttaş Hakları Beyannamesi**
- 1776 ABD Bağımsızlık Bildirgesi
- 1789 tarihli Fransa İhtilali sonrasında ilan edilen **İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi**
- Evrensel İnsan Hakları Beyannamesi (1948)



## Hak ne demek?

- Hak **tarafsız ve eşit**, yani adil bir şekilde sahip olunan **özgürlük ve/veya yetkidir**.
- Haklar özgürlüklerin korunması için bireylere **anayasa ve kanunlar ile tanınmış yetkilerdir**.
- Eğer bir kişinin, bir konuda hakkı var ise, kişi **devletten veya diğer kişilerden onun yerine getirilmesini “isteme yetkisi”ne** sahiptir demektir.
- Hak kişiye aittir. **İsterse kullanır istemezse kullanmaz, engellenirse buna karşı çıkabilir.**
- Hak hem **vicdani** (içimizde **doğru-yanlış** anlamamızı sağlayan düşünce) hem de **yasal koruma** altına alınması gerekir.



## İnsan Hakları özellikleri

**1. İnsan Hakları DEVREDİLEMEZ** - insanların doğasında vardır ve belirli durumlar dışında askıya alınamaz veya kısıtlanamaz.

**2. İnsan Hakları BÖLÜNEMEZ, BİRBİRİNİ KAPSAR ve BİRBİRİ İLE İLİŞKİLİDİR** - farklı insan hakları özünde bağlantılıdır ve birbirinden izole bir şekilde görülemez. Bir hakkın yararlanması, diğer birçok haktan yararlanmaya bağlıdır ve hiç kimse hakkı diğerlerinden daha önemli değildir.

**3. İnsan Hakları EVRENSELDİR**- tüm insanlar haklara eşit şekilde tabidir.

**İNSAN ONURU ve EŞİTLİK** insan haklarıyla korunan iki temel değerdir!



## İnsan Haklarıyla Korunan Değerler

**ÖZGÜRLÜK** - irademize karşı bir şey yapmaya zorlanmak insan ruhunu küçük düşürür

**BAŞKALARINA SAYGI** - birine saygı eksikliği, kişinin bireyselliğini ve onurunu zedeler

**AYRIMCILIK YAPMAMAK** - insanların hak ve fırsatları kişisel özelliklerine göre yargılanamaz

**HOŞGÖRÜ** - hoşgörüsüzlük, farka saygı eksikliğini gösterir; ve eşitlik aynılığı ifade etmez

**ADALET** - İnsanlıklarında eşit olan insanlar adil muameleyi hak eder

**SORUMLULUK** - başkalarının haklarına saygı göstermek, kişinin kendi eylemlerinin sorumluluğunu almasını ve başkalarının haklarına saygı göstermeyi gerektirir.



# 1., 2. ve 3. Kuşak Haklar

## 1) Birinci Kuşak Haklar (Sivil ve siyasal haklar):

- “Negatif haklar” olarak da isimlendirilir. Birincil kuşak haklarının en belirgin özelliği **özgürlük** fikridir. [Yaşama hakkı](#), [adil yargılanma hakkı](#), [din ve vicdan özgürlüğü](#), [oy kullanma hakkı](#) gibi.

## 2) İkinci Kuşak haklar (Ekonomik, sosyal ve kültürel):

- Eşitlik, yaşam için gerekli **sosyal, ekonomik ürün, hizmet gibi olanakların güvence altına alınması** düşüncesine dayanır.

## 3) Üçüncü Kuşak haklar (Kolektif haklar veya uzlaşma hakları):

- "Dayanışma Hakları", "Yeni Haklar", "Kalkınma Hakları" gibi devletin pozitif yükümlülüklerini hatırlatan haklardır. Bu haklara örnek olarak [Çevre hakkı](#), [Barış hakkı](#), [Gelişme hakkı](#) gösterilebilir.



## Katılım ve İçerme

Tüm insanlar, yaşamlarını ve refahlarını etkileyen karar alma süreçleriyle ilgili bilige erişme ve karar alma süreçlerinde katılma hakkına sahiptir.

Hak temelli yaklaşım, topluluklar, sivil toplum, azınlıklar, kadınlar, gençler, yerli halklar ve diğer tanımlanmış grupların yüksek derecede katılımını gerektirir.



## Hesap Verebilirlik ve Hukukun Üstünlüğü

Devletler, uluslararası insan hakları araçlarında yer alan yasal normlara ve standartlara uymak zorundadırlar. Bunu başaramadıkları durumlarda, hak sahipleri, yasaların sağladığı kural ve prosedürlere uygun olarak yetkili bir mahkeme veya diğer organlar nezdinde uygun düzeltmeler için işlem başlatma hakkına sahiptir.

Bireyler, medya, sivil toplum ve uluslararası toplum, hükümetleri insan haklarını koruma yükümlülüklerinden sorumlu tutmada önemli roller oynamaktadır.



## İhtiyaçlar ve haklar arasındaki fark?

HAKLAR	İHTİYAÇLAR
Evrensel; herkes için	Evrensel, ancak öncelik ve/veya biçim açısından yere ve zamana göre değişir
Yasal yükümlülük ve sorumlulukları içerir	Yükümlülük ve sorumluluk yok
Talep edilebilen yasal haklardır	Talep edilemezler

İnsan hakları düşüncesinin merkezinde **hak sahibi** ve **yükümlülük sahipleri** arasındaki ilişki vardır. **Yükümlülük sahipleri** (hükümetler, kurumlar ve yetkililer) **insanların haklarına saygı göstermek, haklarını korumak ve hayata geçirmek ile yükümlüdürler**. **Hak sahipleri** kendi haklarını yükümlülük sahiplerinden **talep etme** hakkına sahiptirler, ancak başkalarının insan haklarına da saygı göstermek zorundadır.

## Hak Temelli Yaklaşım

<b>Hayırseverlik</b>	<b>İhtiyaca Dayalı Yaklaşım</b>	<b>Hak Temelli Yaklaşım</b>
Çalışmada girdiler, çıktılar ve sonuca odaklanır.	Çalışmada girdiler, çıktılar ve sonuca odaklanır.	Süreç ve sonuca odaklanır.
Bağışların artırılmasını vurgular	İhtiyaçların karşılanmasına vurgu yapar	Hakların gerçekleşmesine vurgu yapar.
Zengin olanların yoksullara karşı ahlaki sorumlulukları olduğunu varsayar.	İhtiyaçların dile getirilmesini haklı bir talep olarak tanımlar.	Birey ve grupların haklarını kabul eder ve bu hakları yasal ve ahlaki olarak sorumlu olan kişi ve kurumlardan talep etmesini öne çıkarır.
Bireyler muhtaç ve mağdur olarak görülür.	Bireyler kalkınma süreçlerinin hedefleri olarak görülür.	Bireyler ve gruplar kendi haklarını talep etme düzeyinde yetkindirler.
Kişiler yardım talep eder olarak görülür	Kişiler yardım talep eder olarak görülür	Bireyler yardım alma hakkına sahiptirler.
Sorunlara odaklanır ve dile getirir	Sorunların acil etkilerine odaklanır.	Yapısal nedenlere bakarak etkilerine odaklanır.

## Devlet sorumluluğu

1. **İnsan HAKLARI'NA SAYGI GÖSTERMEK** – Devletler insan haklarına müdahale etmekten veya bu haklardan yararlanmayı engellemekten kaçınmalıdır
2. **İnsan HAKLARINI KORUMAK** - Devletlerin bireyleri ve grupları insan hakları ihlallerine karşı korumasını gerektirir
3. **İnsan HAKLARINI GERÇEKLEŞTİRMEK** - Devletler temel insan haklarından yararlanmayı kolaylaştırmak için olumlu eylemde bulunmalı



## Hak sahipleri / Yüklümlük sahipleri

Bu kavram, ele almak istediğiniz sorunlara ve elde etmek istediğiniz değişikliklere belirli bir yön verir.

Kimin haklarıyla ilgilendiğiniz ve bu hakları yerine getirmek zorunda olan ilgili sorumlulara odaklanmanızı sağlar.

**Hak sahipleri – devredilemez insan hakkına sahip her birey.**

Haklarını bilmeleri ve sahiplenmeleri ve yeniden

giyinmeleri için onlara güç vermek ister.

**Birincil görev taşıyıcısı**, uluslararası anlaşmaları onaylayarak bu yükümlükleri imzalayan **Devlettir.**

Ayrıca, devlet aktörlerinin bu yükümlükleri yerine getirme kapasitesini de geliştirmeyi amaçlıyor.



## Devlet sorumluluğu

7.5.2004 tarihli ve 5170 sayılı “Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun” un 7. maddesiyle Anayasa’nın 90. maddesinin son fıkrasındaki,

**“Usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası andlaşmalar kanun hükmündedir.**

Bunlar hakkında Anayasa’ya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesi’ne başvurulamaz.” kuralına aşığıdaki cümle eklenmiştir:

**“Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası andlaşma hükümleri esas alınır.”**



## Hak sahipleri / Yükümlülük sahipleri

### Çocuk Hakları Sözleşmesi

#### Madde 30

Soya, dine ya da dile dayalı azınlıkların ya da yerli halkların var olduğu Devletlerde, böyle bir azınlığa mensup olan ya da yerli halktan olan çocuk, ait olduğu azınlık topluluğunun diğer üyeleri ile birlikte kendi kültüründen yararlanma, kendi dinine inanma ve uygulama ve kendi dilini kullanma hakkından yoksun bırakılamaz.

#### Çocuğun katılım hakkı:

- 5 – yönlendirme ve hakların doğrudan kullanılması
- 12 – dinlenilme, gerekli ağırlığın verilmesi
- 13 – ifade özgürlüğü
- 14 – düşünce, vicdan, inanç özgürlüğü
- 15 – örgütlenme özgürlüğü
- 16 – özel hayata saygı
- 17 – doğru, zamanında, çocuğun anlayabileceği bilgi

## Hak sahipleri / Yükümlülük sahipleri

### Çocuk Hakları Sözleşmesi

#### Çocuğun katılım hakkı:

- 5 – yönlendirme ve hakların doğrudan kullanılması
- 12 – dinlenilme, gerekli ağırlığın verilmesi
- 13 – ifade özgürlüğü
- 14 – düşünce, vicdan, inanç özgürlüğü
- 15 – örgütlenme özgürlüğü
- 16 – özel hayata saygı
- 17 – doğru, zamanında, çocuğun anlayabileceği bilgi

Türkiye'de çocukların örgütlenme özgürlüğü **Dernekler Kanunu'nun 3. maddesinde** yapılan değişiklikle güvence altına alınmış olsa da, uygulamada çocuklar, yapısal engeller nedeniyle haklarını kullanamamaktadırlar.

## Hak sahipleri / Yükümlülük sahipleri

**Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddete Karşı İstanbul Sözleşmesi (2011) – GREVIO** (*Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddete Karşı Eylem Uzman Grubu*)

**6284 nolu Kanun:** “şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere **yönelik şiddetin önlenmesi**” (Mad. 1/1) olarak belirtilmiştir.

**6384 nolu Kanun:** Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılmış bazı başvuruların tazminat ödenmek suretiyle çözümüne dair kanun'dur.



EU TECHNICAL ASSISTANCE  
TO CIVIL SOCIETY ORGANISATIONS  
IN THE WESTERN BALKANS AND TURKEY

# 15 Dakika ARA



© Kritchanut



EU TACSO 3 project is funded by the European Union





# İki Aşamalı İnsan Hakları Koruması

## 1. EVRENSEL– BM bünyesinde

## 2. BÖLGESEL– Bölgesel Koruma Sistemleri:

### AVRUPA

CoE  
EU  
OSCE

### AMERIKA

AU

### AFRIKA

OAS

## EVRENSEL Sistem (BM)

**Temel belge: İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ve 9 temel insan hakları anlaşması**

**İlgili Organlar:**

1. **ECOSOC**- Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyi (BM'nin ana organı)
2. **İnsan Hakları Komitesi** (Genel Kurulun Yan Kuruluşu)
3. **BM ANTLAŞMA ORGANLARI** (BM Komiteleri)
4. **DİĞER BAZI UZMAN ORGANLAR** (İnsan Hakları Yüksek Komiserliği (OHCHR), BM Mülteci Ajansı (UNHCR), Çocuk Fonu (UNICEF))



# Temel Uluslararası İnsan Hakları Belgeleri

ICCPR	Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi (1966)
ICESCR	Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi (1966)
CERD	Her Türlü Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Sözleşme (1965)
CEDAW	Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (1979)
CAT	İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele veya Cezaya Karşı Sözleşme (1984)
CRC	Çocuk Hakları Sözleşmesi (1989)
ICRMW	Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Üyelerinin Haklarının Korunmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme (1990)
CRPD	Engellilerin Haklarına Dair Sözleşme (2006)
CED	Tüm Kişilerin Zorla Kaybetmeden Korunmasına Dair Sözleşme (2006)



## 9 BM Komitesi

- Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılması Komitesi (1969)
- İnsan Hakları Komitesi (1976)
- Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi (1982)
- Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesi (1985) – ECOSOC tarafından kuruldu
- İşkenceye Karşı Komite (1987)
- Çocuk Hakları Komitesi (1991)
- Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Üyelerinin Korunması Komitesi (2003)
- Engelli Hakları Komitesi (2008)
- Zorla Kaybetmeler Komitesi (2011)
- + İşkenceyi Önleme Alt Komitesi (2006)





## Koruma Altında Olan Gruplar

**Ulusal ve etnik azınlıklar** - Ancak Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi kapsamında korunan gruplara ilişkin mutabık kalınan bir tanım veya uluslararası sözleşme yoktur

**Kadınlar** – Kadınlara Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi (CEDAW)

**Engelli Bireyler** – Engelli Hakları Sözleşmesi

**Çocuklar** – Çocuk Haklarına Dair Sözleşme

**Göçmen İşçiler** – Göçmen İşçilerin ve Aile Üyelerinin Haklarına Dair Sözleşme

**Mülteciler** – Mültecilerin Statüsü Sözleşmesi (1951)

**İnsan kaçakçılığı mağdurları** – Birleşmiş Milletler Ulusötesi Organize Suçlara Karşı Sözleşme'yi (2000) destekleyen, Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretini Önleme, Bastırma ve Cezalandırma Protokolü

## Vaka İncelemesi 1

Ali 17 yaşında. Kardeşini zaten öldüren isyancılar tarafından zorla askere alınmamak için bazı arkadaşlarıyla birlikte A Ülkesinden ayrıldı ve şu anda B Ülkesinde.

B. ülkesinde yasadışı göçmenler için gözaltı merkezinde, sınır dışı edilmeyi bekliyor. Ali'nin doğumda kayıtlı olmadığı için herhangi bir kişisel belgesi yok, çünkü A ülkesi hükümeti etnik kökeninden gelen kişileri vatandaş olarak tanımıyor.

## Vaka İncelemesi 2

Melita, A ülkesindeki küçük bir köyde doğdu. Mimarlıktan mezun olunca 3 yıl iş bulamadı. Ülke A.'da kadınlar, kadınların erkek kadar iyi olamayacağına dair baskın bir görüş olduğu için mesleğinde daha az istihdam edilebilir kişilerdir.

Ne yazık ki, A ülkesinden ayrılmaya karar verdi. Şu anda B ülkesinde vevne olarak iş buldu.



## Vaka İncelemesi 3

Ana, A Ülkesinde fakir bir bölgede yaşıyordu. Babasını kaybettiğinden beri, küçük kardeşlerinin geçimini sağlamak için annesine destek oluyor. Ailenin karşılaştığı mücadele nedeniyle, uzaktan bir akraba, Ana'ya zengin bir aileye dadı olarak çalışması ve yemek pişirmesi için B Ülkesinde 6 aylık bir iş teklif etti. Bu teklifi kabul etti.

Resmi sınırı sorunsuz geçtiler, ancak Başkent B'ye vardıklarında Ana, bir akrabasının bir arkadaşı tarafından alındı, bir otele götürüldü, burada yolculuğun ve pasaport masraflarını geri ödemesi için erkeklerle seks yapmaya zorlandı.



## Bölgesel Koruma Mekanizmaları

- Avrupa sistemi - Avrupa Konseyi - Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (1950/1953)
- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM)
- 2. Amerika Kıtası sistemi - Amerikan Devletleri Örgütü - Amerika Kıtası İnsan Hakları Sözleşmesi (1969/1978)
- Amerika İnsan Hakları Komisyonu
- Amerika İnsan Hakları Mahkemesi
- 3. Afrika Sistemi - Afrika Birliği - Afrika İnsan ve Halkların Hakları Sözleşmesi (1981/1986)
- Afrika İnsan ve Halkların Hakları Komisyonu (ACHPR)
- Afrika İnsan ve Halklarının Hakları Mahkemesi (AfCHPR)

## Avrupa Konseyi

- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (1950/1953) - Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM)
- Gözden Geçirilmiş Avrupa Sosyal Şartı (1996) –
- Avrupa Sosyal Haklar Komitesi
- **Bölgesel ve Azınlık Dilleri Avrupa Şartı (1992) –**
- **Ulusal Azınlıkların Korunmasına İlişkin Çerçeve Sözleşmesi (1995) –**
- Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddete Karşı İstanbul Sözleşmesi Eylemi (2011) - GREVIO
- İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi (2005) - GRETA
- İşkencenin ve İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele veya Cezanın Önlenmesine İlişkin Avrupa Sözleşmesi (1987) - CPT
- Irkçılık ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Avrupa Komisyonu (ECRI) (1993) - Genel Politika Tavsiyeleri

## Avrupa Birliği

### AB Temel Haklar Beyannamesi (2000)

Tüzük, aşağıdakilere dayalı sivil, siyasi, ekonomik ve sosyal hakların tamamını belirler. **İyi yönetim ve temiz çevre hakkı gibi üçüncü kuşak haklara kadar geniş bir yelpazeye yayılan toplumsal hakları içerir.**

AİHM tarafından tanınan temel hak ve özgürlükler

### AB'nin anayasası

AB'nin veya üye ülkelerin taraf olduğu diğer uluslararası sözleşmeler.

Tüzük, **Lizbon Antlaşması Aralık 2009'da yürürlüğe girdiğinde AB Üye Devletleri için yasal olarak bağlayıcı hale geldi.**

**Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı (FRA)**, AB kurumlarına ve Üye Devletlere Tüzükte belirtilen haklar hakkında bağımsız tavsiyelerde bulunur. FRA ayrıca, AB'de uluslararası standartları karşılamak için daha fazla çalışma yapılması gereken alanları belirlemek için yasal ve sosyal bilim araştırmalarına da girişmektedir.

## Durum Analizi, Bilgiyi Nereden Bulabiliriz?

### Yasal Çerçeve:

- Birleşmiş Milletler Sözleşmeleri Taraf olunan sözleşmeler
- Avrupa Birliği Sözleşmeleri ve Müktesebatı
- Yasalar, İçtihatlar, Anayasa Kararları, Yargıtay kararları vb. dahil

**Detaylı Bilgi için İstanbul Bilgi Üniversitesi İnsan Hakları Merkezi web sayfası ziyaret edilebilir.**

### Raporlar/Araştırmalar

- Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
- İlgili Kamu Kurumları Raporları
- Yasal İstatistikler (yoksulluk, cinsiyet eşitsizliği vb. Ekonomik ve sosyal göstergeler)
- TBMM (Araştırma Komisyonları)
- Birleşmiş Milletler raporları
- Avrupa Birliği İlerleme Raporları
- Akademik araştırma raporları
- Sivil Toplum Kuruluşları araştırma raporları
- Hak sahipleri ile yapılan görüşmeler





# İnsan Hakları Sınırlamaları

---

İstisnalar

---

Diğer sınırlama nedenleri

# İstisnalar

Bazı insan hakları anlaşmaları, devletlerin **istisnai durumlarda, yani ulusun yaşamını tehdit eden kamu acil durumlarında, anlaşma kapsamındaki yükümlülüklerini geçici olarak ayarlamalarına izin sağlayan bir istisna sistemi** öngörmektedir.

## Acil durum maddesi – AİHS'nin 15. Maddesi

Taraf Devletlerin hükümetlerine, istisnai durumlarda, AİHS kapsamındaki belirli hak ve özgürlükleri güvence altına alma ve **yükümlülüklerini geçici, sınırlı ve denetimli bir şekilde askıya alma olanağı tanır.**

## AiHM Standartları

---

Genel acil durum fiili veya yakın olmalıdır

---

Topluluğun yaşamının devamı tehdit edilmelidir.

---

Acil durumun etkileri tüm ulusu kapsamalıdır

---

Kriz veya tehlike istisnai olmalıdır

## Acil Durumlarda İstisnalar

1. Ciddiyet nitelikleri
2. Geçicilik
3. İlan ve Tebligat
4. Yasallık, Orantılılık
5. Uluslararası hukuk kapsamındaki diğer yükümlülüklerle tutarlılık
6. Ayrımcılık yapmama
7. İlgili anlaşmada olduğu gibi tanınan belirli hakların sınırlandırılmaması

## Orantılılık İlkesi

İstisna önlemleri, durumun zaruretlerinin kesinlikle gerektirdiği ölçüde sınırlandırılmalıdır.

### Orantılılıkta 3 faktör:

1. Ciddiyet
2. Süre ve
3. Coğrafi kapsam



## İlan İlkesi

**Olağanüstü hali ilan etme görevi, keyfi veya fiili istisnayı önlemek ve istisna uygulayan devletleri olağanüstü halin başlangıcından itibaren açık bir şekilde hareket etmeye ve olay sonrası temel hakların ihlaline ilişkin gerekçeleri yasallaştırmaya zorlamak için tasarlanmıştır.**

## Bildirim İlkesi

Bildirim gerekliliği, olağanüstü hal kurulmasının yasallığının uluslararası kuruluşlar tarafından denetlenmesi için bir garanti görevi görür.

Bildirim usulleri, devlete 'istisna uyguladığı hükümler' hakkında bilgi verme görevi yüklemektedir ve taraf devletler, raporlarına **“olağanüstü yetkiler alanındaki hukuk ve uygulamaları hakkında yeterli ve kesin bilgi”** eklemek zorundadır.

## Sınırlandırılmayan Haklar (Non-derogable rights)

İlgili anlaşma hükümleri, mutlak anlamda istisna edilemeyecek hakların bir listesini sağlar.

### **Tüm anlaşmalarda ortak:**

Yaşam hakkı, kölelik yasağı, işkence, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele ve geriye dönük cezai tedbirlerin yasaklanması.



## Sınırlama maddeleri

Devlet, genel kamu yararına, farklı gerekçelerle, kısıtlayıcı madde adı verilen bir hükümle bireysel hak ve özgürlüklerin kullanımını kısıtlama hakkına sahiptir.

**Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi (ICCPR)** - hareket özgürlüğü, düşünce, vicdan ve din özgürlüğü, ifade özgürlüğü, barışçıl toplanma özgürlüğü, örgütlenme özgürlüğü

**Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi** - + özel ve aile hayatına saygı hakkı

## Araştırma ve İnsan Hakları İzleme

### Farklı mekanizmaların kullanımı:

- BM insan hakları anlaşması organlarına gölge raporlar
- Evrensel periyodik raporda İnsan Hakları Konseyi'ne (HRC) alternatif rapor
- Özel prosedür (HRC) ile iletişim
- Şikayet prosedürü (HRC)
- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM)

## Koşullar

- 1 Kısıtlama kanunla öngörölmeli, kanuna göre kanun tarafından gerekli kılınmalıdır
- 2 **Meşru amaç** - ulusal güvenlik, kamu güvenliği, kamu sağliğı, genel ahlak, başkalarının hak ve özgürlükleri gibi ortak değerlerin korunması ve
- 3 **"Demokratik bir toplumda gerekli"** olmalıdır (arzu edilen meşru amaçla orantılı acil sosyal ihtiyaçlar)



## Genel bir acil durum olarak Kovid-19

Sebep: Koronavirüsün hızla yayılması - ve bunun sonucunda ortaya çıkan hastalık olan Kovid-19'a yenik düşen kişilerin sağlık hizmetleri üzerindeki ağır yükü ve buna bağlı olarak ortaya çıkan risk AK üye devletleri hükümetleri tarafından normal yaşama birçok kısıtlama getirilmesine yol açmıştır..

Bununla birlikte, 47 üye ülkeden sadece 10'u olağanüstü hal ilan etti.

# AB TACSO 3 Bölgesel İhtiyaç Analizi Raporu

- IPA yararlanıcısı ülkelerin çoğunda temel özgürlükler (örgütlenme, toplanma ve ifade özgürlüğü) uluslararası standartlarla uyumluyken, **olağanüstü hal döneminde bu özgürlüklerin çoğu askıya alındı** ve yüzlerce STK herhangi bir adli işlem olmadan kararnamelerle kapatıldı,
- Birçok IPA Yararlanıcı ülkesinde resmi yasal zemin ile bunların pratik uygulamaları arasındaki boşluk artmıştır.

Kaynak: <http://tacso.eu/wp-content/uploads/2020/09/Regional-CS-Needs-Assessment-Report-2018-2019-final.pdf>



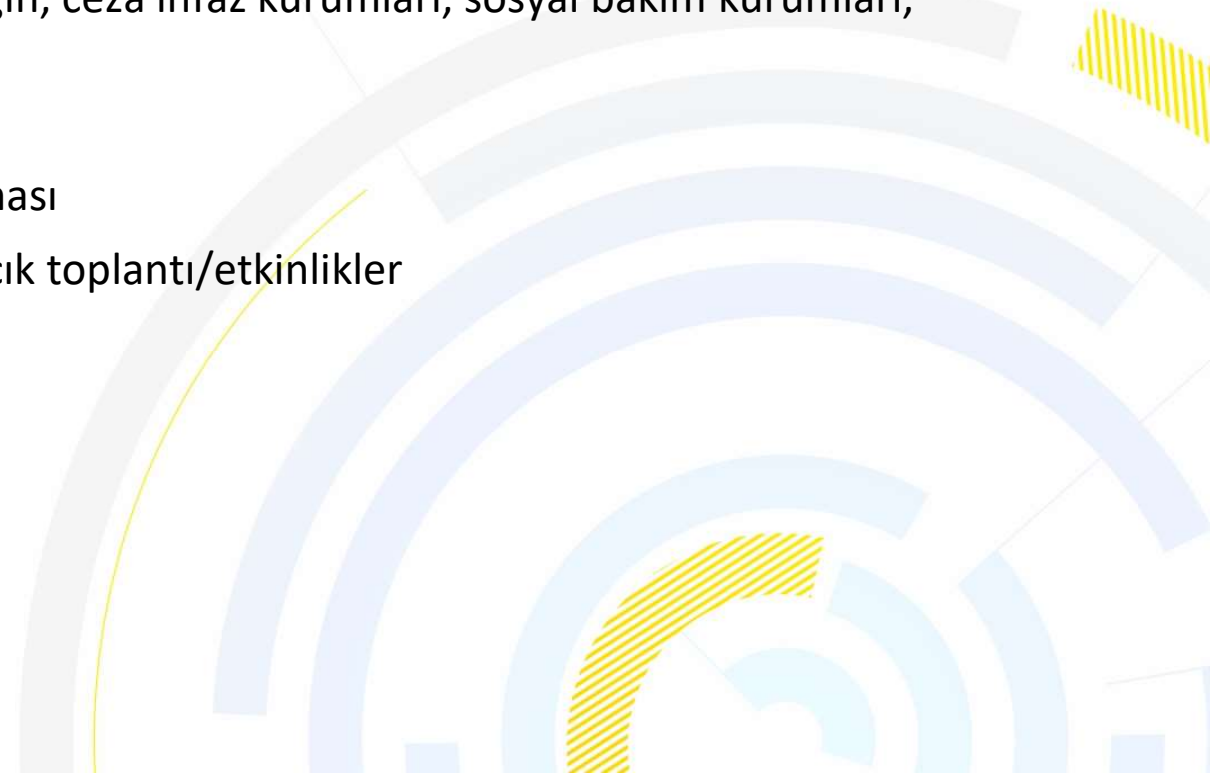
# Devletler COVID-19 krizini nasıl adlandırıyor?

- Arnavutluk- *doğal afet durumu*
- Estonya, Letonya – *acil durumlar*
- San Marino – *acil önlemler*
- Ermenistan, Gürcistan, Moldova, Romanya, Sırbistan, Kuzey Makedonya – *olağanüstü hal*



# Uygulanan farklı önlemler

- Hareket kısıtlaması/ karantina/ seyahat yasağı
- Mülkiyet haklarına/işletmelere kısıtlama
- Kapalı kurumlarda kısıtlayıcı rejimler (örneğin, ceza infaz kurumları, sosyal bakım kurumları, sığınma ve göç merkezleri)
- Eğitim kurumlarının kapatılması
- Gastronomi ve eğlence sektörünün kapanması
- Toplanma ve dernek kurma yasağı, halka açık toplantı/etkinlikler
- Ulaşım kısıtlamaları
- Sağlık hakkının kısıtlanması
- Özel hayata kısıtlamalar
- Bilgi edinme hakkının kısıtlanması
- Din özgürlüğünün kısıtlanması





## İnsan Hakları İlkeleri

**İNSANLIK:** İnsan ıstırabı bulunduğunda ele alınmalıdır. İnsani yardım eyleminin amacı, yaşamı ve sağlıkı korumak ve insana saygıyı sağlamaktır.

**TARAFSIZLIK:** İnsani aktörler, düşmanlıklarda taraf tutmamalı veya siyasi, ırksal, dini veya ideolojik nitelikteki tartışmalara girmemelidir.

**TARAFSIZLIK:** İnsani yardım, yalnızca ihtiyaç temelinde, en **acil tehlike durumlarına öncelik verilerek ve milliyet, ırk, cinsiyet, dini inanç, sınıf veya siyasi görüş ayrımı yapılmadan yürütülmelidir.**

**OPERASYONEL BAĞIMSIZLIK:** İnsani yardım eylemi,

herhangi bir aktörün insani eylemin uygulandığı alanlarda sahip olabileceği **siyasi, ekonomik, askeri veya diğer hedeflerden bağımsız olmalıdır.**

**Müdahale yaklaşımı,** insani ilkelerin yanı sıra **kapsayıcılık, cinsiyet, koruma ve topluluk katılımı** ilkeleri tarafından yönlendirilir.



## İnsan Hakları İhtiyaç Analizi

Sadece mevcut sağlık sistemleri değil, aynı zamanda diğer temel hizmetler üzerindeki aşırı baskının yanı sıra geçim kaynakları, istihdam, ekonomi ve hareketlilik üzerindeki ikincil etkilerin bir sonucu olarak yakın gelecekte insani bir müdahalenin gerekli olabileceği bağlamları da göz önünde bulundurarak ve olası sosyal hoşnutsuzluk ve huzursuzluğa çare üretmek temel

amaçtır.

Pandemi, diğer patolojilerin tedavisinde ölçülebilir bir düşüşe ve diğerlerinin yanı sıra koruyucu sağlık hizmetleri ile doğum öncesi ve doğum sonrası bakımla ilgili daha az hizmet sunulmasına neden oldu.



### Pandemi Döneminde Derin Yoksulluk ve Haklara Erişim Araştırması

Yerel Yönetimlere Kriz Dönemi Sosyal Destek  
Programları İçin Öneriler



EU TACSO 3 project is funded by the European Union

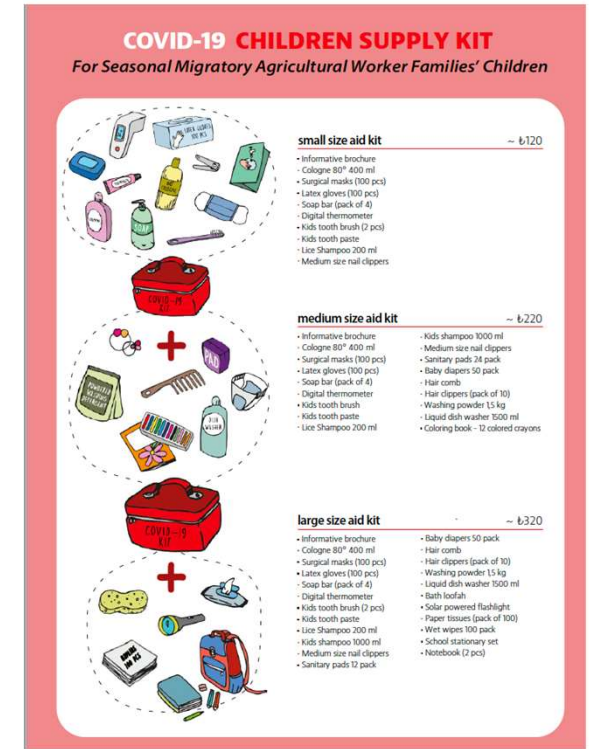
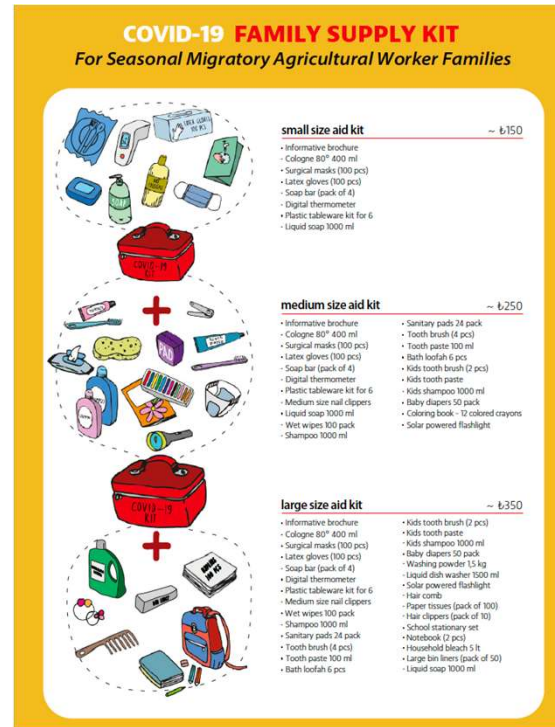
## İnsani yardım ve sosyal hizmet temelli faaliyetlerde hak temelli yaklaşım:

- Derin Yoksulluk Ağı, kentsel yoksullukla mücadele etmek için sahadaki savunmasız gruplarla çalışan ve özellikle Roman ve mülteci gruplar arasındaki mevcut yoksulluğu ortaya çıkarmak için veri üreten bir dayanışma ağıdır.
- **Derin Yoksulluk Ağı (DYA)**, Romanlar ve mülteciler gibi belirli sosyal gruplar arasında artan yoksulluğu, ağın **yerel belediyelerle işbirliği** uygulamalarını ve Derin Yoksulluk Ağı tarafından hazırlanan “Derin Yoksulluk ve Erişim Araştırmaları” başlıklı raporları tartışıyor. »Pandemi Sırasında İnsan Hakları: Yerel Yönetimlere Kriz Müdahale Programlarına Yönelik Öneriler” ve “Pandemi Bağlamında Derin Yoksullukla Mücadele Raporu”.



# Kalkınma Atölyesi tarafından hazırlanan mevsimlik gezici tarım işçileri için TEDARİK KİTLERİ

• **Kalkınma Atölyesi Kooperatifi**, geçtiğimiz günlerde mevsimlik gezici tarım işçisi AİLELER ve ÇOCUKLAR için pandemi sırasında ihtiyaçları doğrultusunda **TEDARİK KİTLERİ** örneklerini tasarladı. Amaç, Türkiye'de mevsimlik tarım işçileri ve çocukları için aynı destek vermek/yaymak isteyen kişi/uzman ve/veya kurumlara rehberlik etmektir. Ayrıca, Nisan 2020'nin başından bu yana Kalkınma Atölyesi, tarım işçisi ailelerin ve çocukların hak ve ihtiyaçlarını izlemekte ve kanıta dayalı savunuculuk için harita, görsel malzeme ve raporlar üretmektedir.



## 3 Grup

- Tartışma için 15 dakika
- Sunum için 5 dakika
- Zaman tutucu
- Tartışmaları sunmak için bir gönüllü
- Not almak için bir gönüllü





## Tartışma için

Kovid-19 salgınından en çok etkilenen ve risk altındaki grupları listeleyin

Kovid-19 krizi sırasında en çok tehlike altındaki hakları listeleyin



EU TECHNICAL ASSISTANCE  
TO CIVIL SOCIETY ORGANISATIONS  
IN THE WESTERN BALKANS AND TURKEY

# 15 Dakika ARA



© Kritchanut



EU TACSO 3 project is funded by the European Union





# Tartışma

Ayrımcılık nedir?

Ayrımcılığa ne sebep olur?





## Ayrımcılığın tanımı

Gerçek veya varsayılan kişisel özelliklere dayalı, kişi veya gruplar ve bunların aile üyeleri veya yakınları ile ilgili olarak açık veya gizli, dışlama, kısıtlama veya tercihte yansıyan her türlü haksız ayrımcılık veya eşit olmayan muamele veya ihmal.





## Tanım unsurları

1. Haksız farklı muamele
2. Eylem veya başarısızlık
3. Dışlama, kısıtlama veya tercih
4. Doğrudan veya dolaylı
5. Kişilere, gruplara, aile üyelerine veya diğer yakın kişilere karşı
6. Gerçek veya varsayılan kişisel özelliklere dayalı



## Yasal tanımlar

### Ulusal yasalar

### Uluslararası hukuk:

1. Her Türlü Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme (ICERD)

2. CEDAW - Madde. 5 Taraf Devletler: (a) Aşağılık ya da üstünlük fikrine dayanan önyargıların, geleneksel ve diğer tüm uygulamaların ortadan kaldırılmasını sağlamak

amacıyla, erkeklerin ve kadınların sosyal ve kültürel davranış kalıplarını değiştirmek için tüm uygun önlemleri alacaklardır.

3. BM organları, AİHS, Avrupa Adalet Divanı içtihatları

## Stereotipler/önyargılar

**Stereotipler** **BİLİŞSEL** bileşen olarak kabul edilir (beklentileri ve inançları yansıtır)

Önyargı, klişeleştirmenin bileşenidir (duygusal tepkiyi temsil eder) ve

Ayrımcılık, önyargılı tepkilerin **DAVRANIŞSAL** bileşenidir (eylemleri ifade eder)

**YAPISAL** engeller

## Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

- **AİHS'nin 14. Maddesi** – AİHS tarafından güvence altına alınan **asli hak ve özgürlüklerden** yararlanmada eşitlik için ayrıca «**nisbi**» hakları tanımlamaktadır.
- Bu Sözleşme'de belirtilen hak ve özgürlüklerden yararlanma, **cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasi veya diğer görüşler, ulusal veya sosyal köken, ulusal bir azınlığa mensup olma, mülkiyet** herhangi bir nedenle ayırım gözetilmeksizin güvence altına alınacaktır.



## AB Temel Haklar Şartı (2000)

Madde 20. Kanun önünde eşitlik

Madde 21. Ayrımcılık yapmama

Madde 22. Kültürel, dini ve dilsel çeşitlilik

Madde 23. Kadın ve Erkek Eşitliği

Madde 24. Çocuğun hakları

Madde 25. Yaşlıların hakları

Madde 26. Engellilerin Entegrasyonu

# Kadınlara Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Uluslararası Sözleşmesi / **CEDAW**

## ➤ Madde 1

- Bu Sözleşmenin amaçları doğrultusunda, “kadınlara karşı ayrımcılık” deyimi kadınların, medeni durumlarına bakılmaksızın ve kadın ile erkek eşitliğine dayalı olarak **politik, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni** ve diğer sahalardaki insan hakları ve temel özgürlüklerinin tanınmasını, kullanılmasını ve bunlardan yararlanılmasını engelleyen veya ortadan kaldıran veya bunu amaçlayan ve cinsiyete bağlı olarak yapılan herhangi bir ayırım, mahrumiyet veya kısıtlama anlamına gelecektir.

# Madde 5

- A) - Taraf Devletler: (a) Taraf devletler özellikle politik, sosyal, ekonomik ve kültürel sahalarda olmak üzere bütün alanlarda, erkeklerle eşit olarak insan hakları ve temel özgürlüklerinden yararlanmalarını ve bu hakları kullanmalarını garanti etmek amacıyla, **kadının tam gelişmesini ve ilerlemesini sağlamak için yasal düzenleme dahil bütün uygun önlemleri alacaklardır.**



EU TECHNICAL ASSISTANCE  
TO CIVIL SOCIETY ORGANISATIONS  
IN THE WESTERN BALKANS AND TURKEY

## Cinsiyet/Toplumsal Cinsiyet?

*"Cinsiyet" terimi - kadınlar ve erkekler arasındaki biyolojik, genetik olarak belirlenmiş farklılıklara gönderme*

*«Toplumsal Cinsiyet» terimi - sosyal veya kültürel kategorilere referans verir*



EU TACSO 3 project is funded by the European Union





## Örnekler

- Kadınlar bebek doğurur.
- Kızlar nazik, erkekler kabadır.
- Avrupa'da çoğu uzun yol kamyon şoförü erkektir.
- Hintli tarım işçileri arasında kadınlara erkek ücretinin yüzde 40-60'ı ödeniyor.
- Erkeklerin sesi ergenlikte kırılır, kadınlarda benzer durum gözlenmez.
- Britanya'da kızlar ilkokulda erkeklerden

daha iyi akademik performans gösteriyor.

- Kadınlar bebekleri emzirebilir, erkekler bebekleri biberonla besleyebilir.
- Erkekler prostat kanserine yakalanır, kadınlar yakalanmaz.

## AB Politika Çerçevesi – AB Toplumsal Cinsiyet Eylem Planı III (2020)

1. Politika ve programlama çalışmalarında AB dış eyleminin ortak bir önceliği olarak toplumsal cinsiyet eşitliği konusundaki AB katılımını daha etkili hale getirmek.
2. AB Üye Devletleri ile birlikte çok taraflı, bölgesel ve ülke düzeyinde stratejik AB katılımını teşvik etmek. Bu, daha fazla koordinasyon, işbirliği ve şeffaflık gerektirecektir.
3. **Önemli katılım alanlarına odaklanmak.**
4. **AB'nin en üst düzey siyasi ve yönetim seviyelerinde cinsiyete duyarlı ve cinsiyet dengeli liderlik kurarak liderlik etmek.**
5. **Sonuçların raporlanması ve bildirilmesi, kamuoyunun hesap verebilirliğini artırmak, şeffaflığı ve bilgiye erişimi sağlamak ve çalışmalarının dünya çapındaki etkisi konusunda daha iyi AB entegrasyonu sağlamak için nicel, nitel ve kapsayıcı bir izleme sistemini devreye sokmak.**
6. [https://ec.europa.eu/international-partnerships/system/files/join-2020-17-final\\_en.pdf](https://ec.europa.eu/international-partnerships/system/files/join-2020-17-final_en.pdf)

# 1. AB'nin toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik katılımını daha etkili hale getirmek

## 1.1. Cinsiyet eşitsizliğinin temel nedenleriyle mücadele: üç temel ilke

- Toplumsal cinsiyet kalıplarını dönüştürücü bir yaklaşım benimsenmesi
- Toplumsal cinsiyetin diğer ayrımcılık biçimleriyle kesişiminin ele alınması
- İnsan haklarına dayalı bir yaklaşım izlenmesi

## 1.2. AB dış eyleminin tüm alanlarında toplumsal cinsiyetin ana akımlaştırılmasını teşvik etmek

Gelecekteki eylemler hakkında karar verme süreçlerinde güncellenmiş **toplumsal cinsiyet analizlerini yürütmek ve kullanmak ve bunları tüm ilgili diyaloglara, politikalara,**

**stratejilere, programlara ve operasyonlara entegre etmek**

**izleme ve değerlendirme çalışmalarını toplumsal cinsiyete duyarlı ve cinsiyete göre ayrıştırılmış göstergeler ve istatistiklerle uygulamak**

Toplumsal cinsiyet eşitliğine katkıda bulunmadığı düşünülen herhangi bir eylemi doğrulamak için toplumsal cinsiyet analizinin bulgularına dayalı olarak sağlam gerekçeler sunmak

## 3. Cinsiyet eşitliğine sahip bir dünyaya doğru: kilit tematik katılım alanlarına odaklanmak

**3.1. Cinsiyete dayalı her türlü şiddetten özgürlüğün sağlanması**

**3.2. Cinsel sağlık ve üreme sağlığı ve haklarının teşvik edilmesi**

**3.3. Ekonomik ve sosyal hakların güçlendirilmesi ve kızların ve kadınların güçlendirilmesi**

- Ekonomik güçlendirme
- Eğitimde cinsiyet eşitliğini teşvik etmek
- Sağlığa evrensel erişimi teşvik etmek

**3.4. Eşit katılımı ve liderliği teşvik etmek**

**3.5. Kadın, barış ve güvenlik gündeminin bütünleştirilmesi**

**3.6. Dijital dönüşümün sunduğu zorlukların üstesinden gelmek ve fırsatlardan yararlanmak**

# Avrupa Konseyi, Cinsiyet Eşitliği Stratejisi (2018-2023)

## Genel hedef:

- 1) Cinsiyet klişeleri ve cinsiyetçilikler mücadele etmek
- 2) Kadına yönelik şiddeti ve aile içi şiddeti önlemek ve bunlarla mücadele etmek
- 3) Kadınların adaletle eşit erişiminin sağlanması
- 4) Kadınların ve erkeklerin siyasi ve kamusal karar alma süreçlerine dengeli katılımını sağlamak

- 5) Göçmen, mülteci ve sığınmacı kadın ve kız çocuklarının haklarını korumak
- 6) Tüm politika ve önlemlerde toplumsal cinsiyetin ana akımlaştırılmasını sağlamak

<https://rm.coe.int/prems-093618-gbr-gender-equality-strategy-2023-web-a5/16808b47e1>

## 2 Grup

- Tartışma konuları:

1. Türkiye'deki başlıca insan hakları sorunları
2. Türkiye'deki toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına yönelik zorluklar

- Tartışma için 15 dakika
- Sunum için 5 dakika





EU TECHNICAL ASSISTANCE  
TO CIVIL SOCIETY ORGANISATIONS  
IN THE WESTERN BALKANS AND TURKEY

# 1. Gün Değerlendirme



EU TACSO 3 project is funded by the European Union





EU TECHNICAL ASSISTANCE  
TO CIVIL SOCIETY ORGANISATIONS  
IN THE WESTERN BALKANS AND TURKEY



# 6 Temmuz, Salı: İnsan Hakları ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

Türkiye'deki STÖ'ler için İnsan Hakları Temelli  
Yaklaşımın ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ana  
Akımlaştırılması Eğitim Programı





## Panel Oturumu

- Feray Salman; **İnsan Hakları Ortak Platformu**
- Adem Arkadaş; **Çocuk Hakları Ağı (CRIN) Yönetim Kurulu Üyesi**
- İlknur Üstün, **Kadın Koalisyonu**



EU TECHNICAL ASSISTANCE  
TO CIVIL SOCIETY ORGANISATIONS  
IN THE WESTERN BALKANS AND TURKEY

# 15 Dakika ARA



© Kritchanut



EU TACSO 3 project is funded by the European Union



## Kesişimsellik

Yaklaşım, kişilerin belirli **sosyal ilişkiler, arka planlar ve iktidar yapıları** ile ilgili olarak sahip oldukları **çoklu kimlikler** arasındaki dinamik etkileşim süreçlerine odaklanan yeni bir yöntem olarak tanımlanır.

Karşılaştıkları önyargıların karmaşıklığını anlamak için **insanların örtüşen kimliklerini ve deneyimlerini dikkate alır.**

Kesişimsel teori, **insanların çoğu zaman çoklu kimlik belirteçleri tarafından dezavantajlı olduğunu iddia eder.**

**Kesişimsellik**, kimlik belirteçlerinin (örneğin “kadın”

ve “siyah”) birbirinden bağımsız olarak var olmadığını ve her birinin diğerlerini bilgilendirdiğini ve çoğu zaman karmaşık bir baskı yarattığını kabul eder.



# Katılım

Ana akımlaştırmanın  
ilk şartı **katılım**'dır!



## Grup Çalışması

### STÖ'lerinizin çalışma, proje ve faaliyetlerinde hak temelli bir yaklaşımı ne ölçüde benimsiyorsunuz?

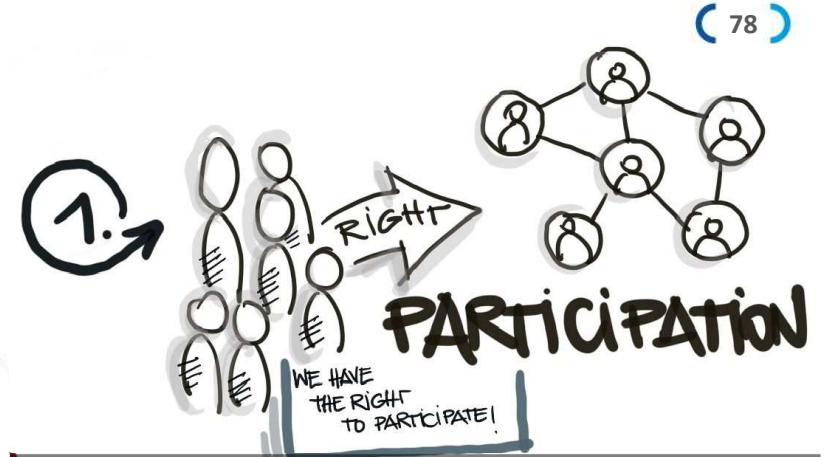
- Örgütünüzde cinsiyet dengesi nasıl?
- Örgütünüzdeki yaş dağılımı nasıl?
- Yönetim kurulunuzda (veya örgütünüzün karar alma mekanizmasına katılan) kaç kadın var?
- STÖ'lerinizin çalışmaları ve/veya faaliyetleri ile ilgili kararlar alırken gençlere danışıyor musunuz?
- Engellilerin STÖ'lerinizin çalışmalarına dahil edilmesine yönelik kurumsal bir politikanız var mı?
- Faaliyetlerinizin/etkinliklerinizin organizasyonu sırasında bir erişilebilirlik politikanız var mı?
- Örgütünüzde yapılandırılmış bir izleme ve değerlendirme ve/veya öz değerlendirme politikanız/programınız var mı?

**Ek sorular  
ekleyebilirsiniz...**

# Katılım nedir?

• Herkesin, o kişinin sosyal hayatını etkileyecek karar alma süreçlerine aktif, özgür ve anlamlı bir şekilde katılma hakkı vardır. İnsan hakları perspektifinden bakıldığında, katılım sadece planlamada veya faaliyetlerin uygulanması sırasında kullanılan teknik bir araç değildir, aynı zamanda **tüm belirlenen hak sahiplerini ve yükümlülük sahiplerini planlamanın, uygulamanın ve ayrıca izleme ve değerlendirmenin tüm aşamalarına aktif olarak dahil etmek hak ve görevdir.** Karar alma süreçlerine katılımı sağlamak, aktif vatandaşlığın temelidir. Katılım ve içerme, toplumdaki en savunmasız, marjinalleştirilmiş, dışlanmış ve görünmez varlıkları güçlendirmek için özellikle önemlidir.

• Kaynak: Handbook For Application of The Human Rights Based Approach



Source: European Anti-poverty Network





EU TECHNICAL ASSISTANCE  
TO CIVIL SOCIETY ORGANISATIONS  
IN THE WESTERN BALKANS AND TURKEY

# AB TACSO 3 Bölgesel İhtiyaç Analizi Raporu

- Yerel STÖ'lerin ve taban örgütlerinin önemli bir çoğunluğu insan hakları temelli yaklaşımı göz önünde bulunduran katılımcı ve kapsayıcı iç yapılar oluşturma konusunda düşük kapasiteye sahipler. Yine STÖ'lerin büyük çoğunluğu kapsayıcı yapısı izleme faaliyetleri için temel olan toplumsal cinsiyet eşitliği, gençlerin katılımı, engellilerin dahil edilmesi, çocuk katılımı perspektifine sahip değiller.
- **Kaynak:** <http://tacso.eu/wp-content/uploads/2020/09/Regional-CS-Needs-Assessment-Report-2018-2019-final.pdf>



EU TACSO 3 project is funded by the European Union



Assessment  
on the State of the  
Enabling Environment  
and Capacities of  
Civil Society  
against the Guidelines  
for EU support to Civil  
Society in Enlargement  
Region, 2014-2020  
for the period  
2018-2019

# FINAL REPORT



EU TECHNICAL ASSISTANCE  
TO CIVIL SOCIETY ORGANISATIONS  
IN THE WESTERN BALKANS AND TURKEY

# AB TACSO 3 Bölgesel İhtiyaç Analizi Raporu

- STÖ'ler arasında toplumsal cinsiyet eşitliğinin önemi konusundaki farkındalık kamu veya özel sektöre göre daha yüksek olsa da, **yalnızca küçük bir bölüm STÖ toplumsal cinsiyet eşitliğini ana akımlaştırma politikalarını benimliyor.** Kadınların sivil toplum örgütlerinde temsiliyeti baskındır, ancak yönetim pozisyonlarındaki temsiliyetleri hala düşüktür. Toplumsal cinsiyet eşitliği oldukça zayıftır ve toplumsal cinsiyet politikalarına önemli ölçüde katkıda bulunan kadın örgütleri dışında, hala yüzeysel ve ortak bir konu olarak görülmektedir.

- **Kaynak: <http://tacso.eu/wp-content/uploads/2020/09/Regional-CS-Needs-Assessment-Report-2018-2019-final.pdf>**



EU TACSO 3 project is funded by the European Union



Assessment  
on the State of the  
Enabling Environment  
and Capacities of  
Civil Society  
against the Guidelines  
for EU support to Civil  
Society in Enlargement  
Region, 2014-2020  
for the period  
2018-2019

# FINAL REPORT



## Katılım - ÇHS Madde 12 - bu ne anlama geliyor?

- Tüm çocukların fikir oluşturma ve ifade etme kapasitesi ve yeteneği vardır.
- Görüşlerini özgürce ifade etme hakları vardır
- Kendilerini etkileyen tüm konularda görüşlerinin duyulması/duyulması hakları vardır.
- Bu görüşlerin ciddiye alınması doğrudur.
- Çocukların görüşlerini dinlerken yaşları ve olgunluk düzeyleri dikkate alınmalıdır.

## Çocuk katılımı – nedir?

- Çocukların ve yetişkinlerin ortak çalışmasıdır.
- Çocukların görüşlerini dikkatle dinlemektir.
- Bu görüşler paralelinde, çocukların görüşlerine saygı duyarak planlama, hazırlık, uygulama ve değerlendirme dahil her aşamada ortak faaliyetler yürütmek.

# Çocuk Hakları ve Çocuk Katılımı

- “Her çocuğa haklarını öğretecek eğitimler olmalıdır. Bu eğitimlerde madde madde ve nasıl uygulanacağı anlatılmalıdır.”
- "Çocukların başvurabileceği yardım büroları kurulmalı."
- “Katılım çocukların istekleri doğrultusunda olmalıdır.”
- “Bir etkinliğe katılacağımız zaman bize fikirlerimiz sorulmalıdır. Aynı zamanda memnuniyet ve şikayetlerimizi bildirebileceğimiz yerler de olmalı.”
- **Görsel: Bilgi Üniversitesi Çocuk Çalışmaları Birimi**



Birlikte çalıştığınız gruplar  
ihtiyaçlarını en iyi bilenlerdir...  
...ve çözümleri de!

- Türkiye'de Toplum Gönüllüleri Vakfı tarafından hazırlanan “**Üniversite Öğrencilerinin İhtiyaçları**” Araştırmasının açılış sayfasında:
- *“Gençler ne istediklerini biliyorlar; gençler kendilerini geliştirmek için bir ortam ve fırsat istiyor; gençler bir araya gelmek, tanışmak ve birbirlerine güvenmek istiyor; gençler katılmak, söz sahibi olmak, sorumluluk almak istiyor...”*

## ÜNİVERSİTE GENÇLİĞİNİN İHTİYAÇLARI ARAŞTIRMASI

2009

Gençler ne istediğini biliyor;  
gençler kendilerini geliştirmek için ortam ve fırsat istiyor; gençler bir araya gelmek, tanışmak, ve birbirine güvenmek istiyor; gençler, katılmak, söz söylemek, ve sorumluluk almak istiyor.



## Tartışma

- **Tüketici hakları, kadın hakları/cinsiyet eşitliği ve çocuk hakları** arasında nasıl bir ilişki olabilir?

## Farklı sosyal gruplar için kapsayıcı bir bakış açısına ilişkin bazı iyi örnekler:

- **Çocukların/kadınların/engellilerin de homojen bir grup olmadığını unutmayın...** Farklı gruplarla çalışırken farklılıkları ve kesişen tematik konuları göz önünde bulundurun.
- Yayınlarınızın **çocuk/genç dostu** olup olmadığını kontrol edin
- Yayınlarınızın tüm çocuklar, engelliler, hassas gruplar vb. için erişilebilir olup olmadığını kontrol edin (örn. Engelli çocuklar)
- Yayınlarınızın içeriği ve çocuk dostu olması konusunda çocuklara danıştığınızdan emin olun.
- Kullandığınız grafik ve/veya görsellerin “**cinsiyetsiz**” olduğundan emin olun (çocukların çeşitliliğini yansıtın)
- Projelerinizi/faaliyetlerinizi geliştirirken kadın örgütlerine, LGBTİ+ örgütlerine ve/veya toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda çalışan diğer ilgili kuruluşlara danışın.

## İletişim Faaliyetlerinde ve Yayınlarda Kapsayıcı Bir Yaklaşımı Benimseme

- **Cinsiyete, farklı yaş gruplarına, farklı sosyo-ekonomik geçmişlere vb. bağlı** olarak insanların genellikle farklı iletişim ve/veya sosyal medya araçlarını tercih ettiğini unutmayın!
- Bu nedenle hedef kitlenizin genellikle hangi iletişim ve/veya sosyal medya kanallarını tercih ettiğini kontrol etmeniz önemlidir.

# Katılım

- Dahil etmenin hassas bir yaklaşım gerektiren uzun bir süreç olduğunu unutmayın.
- Farklı tematik alanlardan STÖ'lerle işbirliği yapın!



# Öz değerlendirme

## • STÖ Hesap Verebilirliği için The Global Standard / Rendir App:

The Global Standard STÖ hesap verebilirliği için kapsamlı ve uyarlanabilir bir referans olmayı amaçlamaktadır. STÖ'lerin üzerinde çalıştığı ve kendi paydaşlarının onları destekleyebileceği 12 taahhütten oluşan bir dizi taahhütler, STK'lar olarak neyi başarmak istediğimizi, değişime nasıl yaklaştığımızı ve örgüt içi uygulamalarımızı sergiliyor.

Kaynak: <https://www.csostandard.org>



1. Justice and Equality: We will address injustice, exclusion, inequality, poverty and violence to create healthy societies for all.

2. Women's rights and gender equality: we will promote women's and girls' rights and enhance gender equality.

The realisation of gender equality is vital for the socio-economic development of peaceful societies. Access to crucial political and economic resources enables more women and girls to participate fully in society and achieve their true potential. CSOs must promote behaviours and attitudes that ensure opportunities, rights and obligations of women and men in all spheres of life.

**Key actions:** Listen to women, men, girls and boys, lead by example and empower women and girls to live more fulfilled lives. Work closely with all parts of society to drive lasting social, economic and political change.

Does your organisation...	Stakeholders consider...	Guiding questions
... conduct regular and participatory systemic gender analyses		
... promote and advance women's empowerment and gender equality in CSO programmes, policies, structures and employment practices, creating opportunities for women and girls.		
... address men and boys as crucial stakeholders in prevailing social relations and collaborating with a diverse group of stakeholders in the promotion and respect of women's rights.		
... provide effective staff training on topics such as gender analysis, gender programming, gender equality and equity, gender identity and gender related		
... have planning processes that include consultation with those marginalised due to their gender, in particular women and girls, to allow for contextual analysis of the barriers to their inclusion and identification of opportunities for their participation.		

# Öz değerlendirme

## • STÖ Hesap Verebilirliği için The Global Standard / Rendir App:

### Cluster A



What we want to achieve

1. Justice and Equality: We will address injustice, exclusion, inequality, poverty and violence to create healthy societies for all. +

2. Women's rights and gender equality: we will promote women's and girls' rights and enhance gender equality. -

The realisation of gender equality is vital for the socio-economic development of peaceful societies. Access to crucial political and economic resources enables more women and girls to participate fully in society and achieve their true potential. CSOs must promote behaviours and attitudes that ensure opportunities, rights and obligations of women and men in all spheres of life.

Key actions: Listen to women, men, girls and boys, lead by example and empower women and girls to live more fulfilled lives. Work closely with all parts of society to drive lasting social, economic and political change.

Does your organisation...	Stakeholders consider...	Guiding questions
o ... conduct regular and participatory systemic gender analyses		
o ... promote and advance women's empowerment and gender equality in CSO programmes, policies, structures and employment practices, creating opportunities for women and girls.		
o ... address men and boys as crucial stakeholders in prevailing social relations and collaborating with a diverse group of stakeholders in the promotion and respect of women's rights.		
o ... provide effective staff training on topics such as gender analysis, gender programming, gender equality and equity, gender identity and gender related		
o ... have planning processes that include consultation with those marginalised due to their gender, in particular women and girls, to allow for contextual analysis of the barriers to their inclusion and identification of opportunities for their participation.		

# Öz değerlendirme

## Balkan Sivil Toplum Geliştirme Ağı (BCSDN) - Davranış Kuralları

### Taahhütler Seti:

1. Açık ve Şeffaf Kuruluşlar
2. Ortaklık Odaklı Kuruluşlar
3. İyi yönetim
4. Örgütsel Bütünlük
5. Etik Finans; Bağış
6. İyi Yönetilen İnsan Kaynakları
7. Sorumlu Savunuculuk

Kaynak: <https://www.csostandard.org>

- 1 OPEN AND TRANSPARENT ORGANISATIONS**
  - 1.1. We will share information on who we are, what we do, how decisions are made, the resources we have, and the positive and negative impacts of our work.
  - 1.2. We will share information in a timely and accurate manner.
  - 1.3. We will provide opportunities for people to question our work and engage in constructive dialogue to reach a shared understanding where possible.
  - 1.4. We shall be open and responsible in the work with institutions of the public sector, community partners, donors and all stakeholders.
  - 1.5. We will make all of our work reports (final and progress), as well as financial reports, available to all stakeholders.
- 2 PARTNERSHIPS-DRIVEN ORGANISATIONS**
  - 2.1. We will share data, resources and knowledge, and take important decisions collectively.
  - 2.2. We will regularly communicate in order to ensure equal representation of all partners, and that no organisation speaks in the name of another.
  - 2.3. We will collaborate with different kinds of organisations to achieve maximum impact on shared goals.
  - 2.4. We will provide assistance to other organisations, when appropriate, in order to empower them and improve performance in future work.



7

# Öz değerlendirme

## • Avrupa Birliği Sivil Düşün Programı – Etkinlik Rehberi

### Etkinlik Rehberi:

Rehber, hak temelli sivil toplum çalışmalarında yer alan tüm aktörler için geliştirilmiştir ve etkinlik yönetiminde yer alan tasarım, planlama, hazırlık ve uygulama süreçlerinde STÖ'lere rehberlik etmeyi amaçlamaktadır.

Kaynak: [https://drive.google.com/file/d/1OgozG9AXFJDLjYovPcwHGM\\_kn7e1N/view](https://drive.google.com/file/d/1OgozG9AXFJDLjYovPcwHGM_kn7e1N/view)

#### Mekan Planlaması

Etkinliğinizin gerçekleşeceği mekanı belirlerken bazı hususlara dikkat etmeniz, etkinlik esnasında karşınıza çıkabilecek sorunları baştan engelleyecektir.

#### Mekan belirlerken nelere dikkat etmek gerekir?

- Şehir içi ulaşım kolay yapılıyor mu? (Toplu taşıma araçları kullanılabilir mi? Sıklığı nedir?)
- Tüm alanlarda engelli erişimi var mı? (Rampa, engelli asansörü, engelli tuvaleti, vb.)
- Çevre dostu bir mekan olmasına özen gösterin (doğal ışık alan, içecek servisinde plastik değil cam sürahi cam bardak kullanan vs.)
- Acil durumlar için önlemler alınmış mı? (yangın çıkışı, yangın söndürücü vb.)
- Yapacağınız çalışma için salonun/salonların fiziksel yapısı uygun mu? (Hareket alanı, sunum ve gösterilecek videoların yansıtılacağı duvar, çalışma grupları, etkinliği engelleyebilecek sütun, vb.)
- İhtiyacınız olan teknik ekipman mevcut mu? Mevcutsa, ücretli mi?
- Salonlar gün ışığı ve temiz hava alıyor mu? Isıtma / soğutma olanakları nasıl?
- Çocuklu konuklar için bakım yeri/kreş vb. mekan temin edilebilir mi?
- Park yeri var mı? Varsa, ücretli mi?
- Vestiyer var mı? Varsa, ücretli mi?
- İnternet erişimi var mı? Varsa, ücretli mi?
- Güvenlik için önlem gerekiyor mu?
- Temizlik / hijyen sağlanmış mı?
- Sivil toplum örgütleri, dezavantajlı gruplarla çalışma deneyimi var mı?
- Şartlar ve sorumluluklar belirlenip, mekan ile sözleşme yapıldı mı?



Havalandırmanın çok fazla ses çıkarması ve bu durumun etkinliğinizi sabote etmemesi için kontrollerinizi önceden yapmayı unutmayın.

SİVİL TOPLUM VE  
HAK TEMELLİ ÇALIŞMALAR İÇİN  
ETKİNLİK REHBERİ



## İyileştirme yöntemleri

- STÖ'ler arasında artan farkındalık
- İnsan hakları ve cinsiyet politikaları
- Program yönetim sistemlerinde insan hakları ve toplumsal cinsiyetin yaygınlaştırılması
- Stereotiplerden kaçınma
- Çeşitlilik zincirlerine öncelik vermek
- Bir diğer önemli konu, belirli bir organizasyonun hangi çeşitlilik dizisine öncelik vermesi gerektiğidir?
- Hangi gruplara öncelik verilmeli ve neden?
- Onları özel ilgiyi hak eden şey nedir?



EU TECHNICAL ASSISTANCE  
TO CIVIL SOCIETY ORGANISATIONS  
IN THE WESTERN BALKANS AND TURKEY

# 15 Dakika ARA



© Kritchanut



EU TACSO 3 project is funded by the European Union



# İnsan Hakları ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Ana akımlaştırılması: Üç adım

Koşullar

Yöntemler ve  
araçlar

Sonuçlar

## İnsan Hakları Temelli Yaklaşım (İHTY)

İHTY, uluslararası kabul görmüş insan haklarına dayalı **normatif bir çalışma metodolojisi**dir.

- Uygulamada **insan haklarını ve demokrasiyi teşvik etmeyi**, korumayı ve gerçekleştirmeyi amaçlar
- Uluslararası insan hakları hukukunun **normlarını, standartlarını ve ilkelerini** kalkınma programlarının planlarına ve süreçlerine entegre eder
- Tüm sektörler, tüm modaliteler ve program

döngüsünün her adımı için geçerlidir.

**İHTY'nin kalbinde, eşit olmayan güç ilişkilerinin ve sosyal dışlanmanın insanları insan haklarını inkar ettiği ve onları yoksulluk içinde tuttuğunun kabulü vardır. Yaklaşım, marjinalleştirilmiş ve ayrımcılığa uğramış gruplara güçlü bir vurgu yapmaktadır.**



## İHTY uygulamak için gerekli unsurlar

- Hak sahiplerinin insan hakları iddialarını ve yükümlülük sahiplerinin ilgili insan hakları yükümlülüklerini belirlemek için değerlendirme ve analiz.
- Hakların yerine getirilmemesinin acil, altta yatan ve yapısal nedenlerini belirlemek için değerlendirme ve analiz.
- Hak sahiplerinin haklarını talep etme kapasitelerinin ve yükümlülük sahiplerinin yükümlülüklerini yerine getirme kapasitelerinin bir değerlendirmesini içeren programların tasarımı.
- Hak sahiplerinin ve yükümlülük sahiplerinin kapasitelerini güçlendirmeye yönelik stratejilerin geliştirilmesi.
- Programların izlenmesi ve değerlendirilmesi, hem süreci hem de sonucu takip etmeli ve çalışma ilkelerinin yönlerini sonuç çerçevesine ve izleme sistemine entegre etmelidir.



## Karar alma sürecine katılım ve erişim

- Hak sahiplerinin **aktif ve anlamlı katılımı** var mı?
- Hak sahiplerinin sorunların formülasyonunu, müdahalenin planlanmasını, uygulanmasını ve takibini etkileme fırsatları var mı?
- Müdahale hak sahiplerinin kamu hizmetlerine katılımını güçlendirecek mi?
- Hizmet planını ve hizmet sunumunu güçlendirecek mi?

## İnsan Hakları ile bağlantılar

- Anlaşmalardan, kanunlardan ve tavsiyelerden elde edilen insan hakları standartları, amaçlanan proje ve program sonuçlarını tanımlamak ve ilerletmek için nasıl kullanılıyor (veya nasıl olabilir)?
- Hedeflenen proje ve program sonuçlarını tanımlamak ve ilerletmek için izleme mekanizmalarından ve incelemelerden gelen bilgiler nasıl kullanılır?
- Stratejileri ve faaliyetleri bilgilendirmek için insan hakları sistemiyle bağlantı kurun ve ürünlerini (raporlar, sonuç gözlemleri, tavsiyeler, vb.) kullanın.

## İnsan Hakları Ana akımlaştırma

Politika süreçlerinin yeniden düzenlenmesi, iyileştirilmesi, geliştirilmesi ve değerlendirilmesi anlamına gelir, böylece normal olarak politika oluşturma sürecine dahil olan aktörler tarafından her düzeyde ve her aşamada tüm politikalara bir insan hakları perspektifi dahil edilir.

İnsan haklarını ana akımlaştırma, insan hakları

standartlarının kasıtlı olarak kuruluşların çalışmalarına dahil edilmesini ifade eder.

## Toplumsal Cinsiyet Ana akımlaştırma

Farklı cinsiyet kimliklerinin ilgili ihtiyaçlarının, çıkarlarının ve önceliklerinin tüm organizasyonun politikalarına ve faaliyetlerine sistematik entegrasyonu. Bu, cinsiyetin ayrı bir konu olduğu fikrini reddeder.

Cinsiyet eşitliğini teşvik etmek ve ayrımcılıkla mücadele etmek amacıyla, **politikaların, düzenleyici tedbirlerin ve harcama programlarının hazırlanması, tasarlanması,**

**uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesine toplumsal cinsiyet bakış açısının dahil edilmesini içerir.**

## Toplumsal cinsiyetin ana akımlaştırılmasının iki boyutu

- **TOPLUMSAL CİNSİYET DUYARLI İÇERİK** - Toplumsal cinsiyetin ana akımlaştırılması, farklı politikaların içeriğine bir toplumsal cinsiyet bakış açısının entegre edilmesini gerektirir.
- **TOPLUMSAL CİNSİYET TEMSİLİ** - Toplumsal cinsiyetin ana akımlaştırılması, belirli politika alanında kadın ve erkeklerin temsili sorununun ele alınmasını gerektirir.

## Örgütler için toplumsal cinsiyet eşitliği

**Toplumsal cinsiyetin ana akımlaştırılması,** toplumsal cinsiyet eşitliği hedeflerini program geliştirme ve yönetiminin tüm yönlerine ve ayrıca kurumsal sistem ve prosedürlere entegre etmeye yönelik sistematik çabalardır.

**UNDP:** “tüm politika, program, idari ve mali faaliyetlerde ve organizasyonel prosedürlerde toplumsal cinsiyet eşitliği hedeflerini dikkate almak, böylece köklü bir organizasyonel

dönüşüme katkıda bulunmak. Spesifik olarak, toplumsal cinsiyetin ana akımlaştırılması, **sosyoekonomik analiz de dahil olmak üzere toplumsal cinsiyete duyarlı politika analizinin sonuçlarını toplumun temel karar alma süreçlerine dahil edebilmeleri için personelin ilgili politikayı ve bağlamını tam olarak anlamasını ve bunu uygulama kapasitesine sahip olmasını sağlamak anlamına gelir.»**

# Grup Çalışması

- 1. Vaka çalışmasındaki bireylerin her birinin acil ve uzun vadeli ihtiyaçları nelerdir?*
- 2. Mülteci ihtiyaçlarının değerlendirilmesinde toplumsal cinsiyet analizi nasıl bir rol oynayabilir?*





## Önemli Notlar

1. Mültecileri ihtiyaçlarının belirlenmesine dahil edin
2. Acil ihtiyaçlar önemlidir, ancak bazı gruplar için daha önemli olabilir, örn. hamile kadın)
3. Daha uzun vadeli ihtiyaçlar, **yasal bilgi, belgeleme, kayıt, farklı grupların eğitime erişimi, mesleki eğitimler ve ekonomik fırsatlar** vb. içerebilir.
4. Farklı kategorilerdeki özel sağlık ihtiyaçları önemli ölçüde farklılık gösterir; örneğin: yaşlı insanlar, hamile kadınlar
5. Mülteciler, ihtiyaçları karşılamak için kullanılabilecek becerilere sahiptir

## İhtiyaçların belirlenmesinde toplumsal cinsiyet analizinin rolü

- Planlama
- Cinsiyet duyarlı ihtiyaç analizi
- Genel olarak ihtiyaçlar hakkında daha derin bir fikir edinmek için
- Genel olarak: daha etkili insan/merkezli afet müdahale önlemlerinin sağlanmasına yardımcı olacaktır.

## Gerekli koşulların sağlanması (1)

**HAZIRLIK:** toplumsal cinsiyetin ana akımlaştırılmasının uygulanması için bir **plan oluşturun, adımları ve kilometre taşlarını tanımlayın, görev ve sorumlulukları belirleyin,** planı resmileştirin ve iletin.

**KAYNAKLAR:** yeterli kaynak sağlanmalıdır; etkili toplumsal cinsiyet eşitliği, **bütçe ve zaman gerektirir.** Farkındalık yaratma ve kapasite geliştirme girişimleri için kaynakları düşünün. Özel (dış) uzmanlığın kullanılması da düşünülebilir.

**PAYDAŐ KATILIMI:** Hedef grupların endişelerini, beklentilerini ve görüşlerini dikkate almak için politika döngüsü boyunca tüm politika paydaşlarıyla yakın ilişki kurmak esastır. Politika sürecine paydaş katılımı ve istişareler için fırsatların ve yapıların sağlamlaştırılması tavsiye edilir.

## Gerekli koşulların sağlanması (2)

**İZLEME VE DEĞERLENDİRME:** Uygulamanın ve ilerlemenin yeterli bir şekilde takip edilmesini sağlamak için hesap verebilirlik mekanizmalarını oluşturun. Düzenli raporlama öngörün ve sonuçları paylaşın.

**BİLGİ ÜRETİMİ:** toplumsal cinsiyet eşitliği ve toplumsal cinsiyetin ana akımlaştırılmasında iyi uygulamalar hakkında bilgi birikimi, yaklaşımın daha etkili olmasına katkıda bulunur. Göstergeler hakkında veri ve bilgi toplayarak, ilerlemeyi raporlayarak ve deneyim alışverişini

kolaylaştırarak örgütsel öğrenmeye katkıda bulunabilirsiniz.

**UZMANLIK:** Bu uzmanlık dahili olmalıdır, ancak özel harici uzmanlığın kullanılması da düşünülebilir.

# Yöntemler ve araçlar

- 
- Toplumsal cinsiyet analizi
  - Toplumsal cinsiyet denetimi
  - Toplumsal cinsiyet farkındalığı artırma
  - Toplumsal cinsiyet bütçelemesi
  - Toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimi
  - Toplumsal cinsiyet değerlendirme
  - Toplumsal cinsiyet etki değerlendirme
  - Toplumsal cinsiyet göstergeleri
  - Toplumsal cinsiyet izleme
  - Toplumsal cinsiyet planlaması

## SWOT analizi

- **Güçlü yönler** (personel kapasitesi, mevcut materyaller/kaynaklar, vb.)
- **Zayıf yönler**
- **Fırsatlar** (belirli faaliyetlere kadınların ilgisinin artması, mevzuat değişikliği vb.)
- **Tehditler** (finansman eksikliği vb.)

# Sonuçlar

Daha iyi politika yapımı

Daha işlevsel kurumlar

Daha etkili süreçler

# Verilere güvenmenin önemi

Kanıt Güçtür!!!

Sorunlar:

Veri eksikliği

Ayrıştırılmış veri eksikliği

Kaynak yetersizliği

Bilgi ve kapasite eksikliği

Başka zorluklar?



## Veri toplama faaliyetlerinin tüm yönlerine ilgi gruplarının katılımı

Katılım, bir İHTY'nin merkezinde yer alır.

- Tüm veri toplama çalışmaları, özellikle en marjinal grupları olmak üzere **ilgili paydaşların özgür, aktif ve anlamlı katılımı için araçlar içermelidir.**
- Katılım, tüm veri toplama süreciyle ilgili olarak düşünülmelidir: stratejik planlamadan veri ihtiyaçlarının belirlenmesine kadar; uygun bir veri toplama metodolojisinin seçilmesi ve test edilmesi;

- **Veri toplama** (örneğin, yanıt oranlarını iyileştirmek için belirli topluluklardan görüşmecilerin işe alınması); ve veri depolama, yayma, analiz ve yorumlama

## Bazı çekinceli durumlar

- Bazı bağlamlarda, belirli gruplarla doğrudan ilişki kurmak mümkün veya uygun olmayabilir.

### Örneğin:

- **Kişilerin yasal statüleri veya devlet kurumlarıyla ilişkileri** veri toplamayı zorlaştırıyor veya riskli hale getiriyor olabilir
- Sosyal damgalama ve olumsuz klişeler olumsuz sonuçlar yaratabilir
- İlgili grup, katılımcı süreçlere verimli bir şekilde dahil olmak için **erişim, kapasite veya kaynak eksikliğinden dolayı çok marjinalleşmiş ve/veya dezavantajlı durumda olabilir.**
- Uygun olduğunda, STÖ'ler ilgili bakış açıları ve bilgileri sağlamak için bu gruplar adına katılmalıdır (grubun çıkarlarını temsil etmeye yetkin olmaları şartıyla)!

## Katılımla ilgili karar verme şeffaf ve adil olmalıdır

Katılımcıların seçildiği ve farklı grupların katıldığı süreç ve kararlar açık ve şeffaf olmalıdır. Katılımcı süreçlere dahil olmak isteyen gruplar, ilgili STÖ'ye erişebilmelidir.

Grupların veri toplama süreçlerine katıldığı durumlarda, veri toplayıcılar elde edilen verilerin bu gruplarla uygun şekilde paylaşıldığından emin olmalıdır. Bu veri "dönüşü", ilgili grup için anlamlı olmalı ve kültürel olarak uygun yollarla sunulmalıdır.

Bu, girdilerinin etkisini gösterir ve sürekli veri kullanımını ve veri toplayıcının faaliyetlerine katılmalarını teşvik eder.

## Veri ayrıştırma

Verilerin ayrıştırılması, veri kullanıcılarının nüfus gruplarını karşılaştırmasına ve belirli grupların durumlarını anlamasına olanak tanır. Ayrıştırma, ilgili özelliklere ilişkin verilerin toplanmasını gerektirir

### TEMEL İLKELER:

Ulusal ortalamalardan daha ayrıntılı veriler, eşitsizliklerin belirlenmesi ve anlaşılmasında

anahtardır

Veriler, uluslararası insan hakları hukukunda tanımlanan temel özelliklere göre ayrıştırılmalıdır.

Ayrıştırmaya izin verecek verilerin toplanması, alternatif örnekleme ve veri toplama yaklaşımları gerektirebilir

## Öz değerlendirme (1)

Veri toplama amaçları için, ilgili grupların kendi kendilerini tanımlamalıdır. Bireyler, kişisel özellikleriyle ilgili bilgileri ifşa etme veya saklama seçeneğine sahip olmalıdır.

### TEMEL İLKELER:

Kişisel özelliklere ilişkin veriler, verilerin atıfta bulunduğu kişiler tarafından sağlanmalıdır (kişinin

takdirine bağlı olarak)

Veri toplama faaliyetleri, "zarar vermeme" insan hakları ilkesine uygun olarak yürütülmelidir - kimlik(ler)i inkar etmek de dahil olmak üzere nüfus gruplarına karşı uygulanan mevcut ayrımcılık, önyargı veya klişeler yaratmamalı veya bunları güçlendirmemelidir.

## Öz değerlendirme (2)



Görüşme yapılan herhangi bir grubun itirazı, veriyi toplayanlar tarafından ciddiye alınmalıdır.



Veri toplama süreçleri, yalnızca gerekli ve uygun olduğu durumlarda kişisel kimlikle ilgili özellikleri içermelidir.



Kişisel kimlik özellikleriyle ilgili sorular isteğe bağlı olmalı ve yanıtız bir seçenek sunulmalıdır; bu özellikle kişisel özelliklerin hassas olabileceği durumlarda önemlidir.

## Şeffaflık

Veri toplayıcılar, araştırma tasarımı ve veri toplama metodolojisi de dahil olmak üzere faaliyetleri hakkında açık ve erişilebilir bilgiler sağlamalıdır. **Devlet kurumları tarafından toplanan veriler kamunun erişimine açık olmalıdır.**

### ANA İLKELER:

#### Resmi İstatistiklerin Kullanımı

Verilerin nasıl toplandığına ilişkin bilgiler kamuya açık olmalıdır.

**Yaygınlaştırma, engellilik, dil, okuryazarlık seviyeleri ve kültürel arka plan gibi hususlar dikkate alınarak erişilebilir bir dil ve formatta olmalıdır.**

Veriler toplandıktan sonra mümkün olan en kısa sürede dağıtılmalıdır.

# Gizlilik

Veri toplayıcılarla paylaşılan veriler gizli tutulmalı ve bireylerin yanıtlarının ve kişisel bilgilerinin gizliliği korunmalıdır.

## TEMEL İLKELER:

- Bilgiye erişimin yanında bilginin gizliliği de dikkate alınmalıdır
- Verilerin paylaşılması sırasında bireyleri tanımlayan veya bireyin kişisel özelliklerini ifşa eden bilgiler kamuya açıklanmamalıdır.
- Veri toplayıcılar, sağlam veri koruma mekanizmalarına ve prosedürlerine sahip olmalıdır
- Kişisel veriler açıklandığında, bu yalnızca ilgili kişinin (veya uygun temsilcilerinin) izniyle yapılmalıdır.





## Hesap verebilirlik

Veri toplayıcılar, faaliyetlerinde insan haklarını korumaktan sorumludur ve veriler, **Devletlerin ve diğer aktörlerin insan hakları konularında hesap vermelerini sağlamak için kullanılmalıdır.**

### TEMEL İLKELER:

Veriler, yükümlülük sahiplerini sorumlu tutmak için kullanılabilir ve kullanılmalıdır.

Ulusal İstatistik Büroları insan hakları yükümlüsüdür ve insan haklarına saygı duymak, korumak ve bunları yerine getirmekten sorumludur.

# İnsan Hakları İzleme Raporları

• Ekim 2020'de Türkiye İnsan Hakları Vakfı, insan hakları örgütlerinin ve meslek kuruluşlarının açıklamalarını ve izleme raporlarını gözden geçirerek hazırladığı (1 Ocak-31 Ağustos dönemi kapsayan) Türkiye'deki temel özgürlüklerin durumuna ilişkin kapsamlı bir rapor yayınladı. yazılı ve görsel medya olarak Rapora göre, 2020 yılının ilk 8 ayında örgütlenme özgürlüğü, ifade özgürlüğü ve toplanma özgürlüğü gibi temel özgürlükler önemli ölçüde ve sistematik olarak kötüleşti. Rapor, vatandaşların demokratik katılımında ve artan devlet yasakları ve müdahaleleri nedeniyle neredeyse imkansız hale gelen hak savunuculuğu uygulamalarında önemli bir gerilemeyi gün ışığına çıkarıyor.

• Source: <https://tihv.org.tr/wp-content/uploads/2020/10/İfadeToplanmaOrgutlenmeRapor.pdf>



# Gölge Raporlama

## Shadow NGO Report on Turkey's

- Devletin CEDAW sürecine taahhüdü ve bu incelemede bağımsız kadın STK'ları ile katılımı yine sınırlandırılmıştır. Ulusal mekanizma (Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, GİGM) 16 Aralık 2013'te STK temsilcileriyle bir istişare toplantısı düzenlemesine rağmen, STK'ların görüşleri nihai belgeye çok az yansıdı. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (ASPB), SHGM ve kadın STK'ları arasındaki diyalog sınırlı ve kısıtlıdır. Kadın STK'ları hazırlık sürecinde devlet kurumlarından çeşitli toplantı taleplerine rağmen henüz bir yanıt alabilmiş değiller.

# Veri Toplama

## Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı

Kadın dayanışma merkezi ve sığınak çalışmaları için tasarlanan elektronik bilgi yönetim ve başvuru takip sistemini tanıtmayı amaçlıyor. Bu Pratik amacının yanında, veri toplama ve bu verileri kadına yönelik şiddetle mücadelenin etkili bir aracı olarak kullanma yöntemlerini tartışmayı hedefliyor.

Kaynak: [https://www.stgm.org.tr/sites/default/files/2020-09/mor-cati-veri-toplama-modeli-ve-basvuru-takip-sistemi-kullanim-kilavuzu\\_0.pdf](https://www.stgm.org.tr/sites/default/files/2020-09/mor-cati-veri-toplama-modeli-ve-basvuru-takip-sistemi-kullanim-kilavuzu_0.pdf)



# Veri Toplama

## Eşitlik için Kadın Platformu

**eşik**  
Eşitlik için Kadın Platformu



# Katılımınız için teşekkürler! :)



EU TACSO 3 project is funded by the European Union

